

ЗАТВЕРДЖЕНО

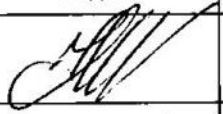
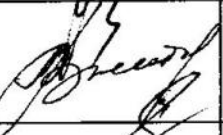
Рішенням Наглядової ради
АТ «КРИСТАЛБАНК»
Протокол № 80
від «10» серпня 2020 р.

Голова Наглядової ради

В.А. Копилов

**ПОЛІТИКА
АТ «КРИСТАЛБАНК»
з питань запобігання та протидії
легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом,
фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження
зброї масового знищення**

ОБЛІКОВА КАРТА ВНУТРІШНЬОГО ДОКУМЕНТА

Назва документа	Політика АТ «КРИСТАЛБАНК» з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення		
Рішення про затвердження документа	Протокол Наглядової ради АТ «КРИСТАЛБАНК» № 80 від 20.08.2020		
Необхідність подання документа до регулюючих та контролюючих органів	так	Найменування органів	
		у разі отримання запиту Національного банку України	
Підрозділ – розробник/власник документа	Служба фінансового моніторингу		
Документ розроблено	Посада	Підпис	ПІБ
	Начальник служби фінансового моніторингу		Корженівський Я.В.
Документ погоджено	Заступник Голови Правління		І.М. Жабська
	Начальник служби контролю за дотриманням норм (комплаєнс)		Кондрашева С.О.
	Начальник управління методології внутрішніх документів		Висторопська Л.Є.
	Директор департаменту ризик - менеджменту		Лазаренко О.П.
Рівень доступу	Інформація для внутрішнього користування		
Історія документу:	редакція	№ та дата затвердження	Короткий опис змін
Політика АТ «КРИСТАЛБАНК» з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення	1	Рішення Наглядової ради Банку, протокол № 80 від 20.08.2020	Перша редакція
Місце зберігання оригіналу документа до передачі в архів	- у додатках до рішення Наглядової ради Банку про затвердження (Секретар корпоративний)		
Внесено в Інформаційну базу внутрішніх документів АТ «КРИСТАЛБАНК»:	Дата	Назва мережевого ресурсу	Назва файлу
ПІБ Висторопська Л.Є.	21.08.2020	W:\BA\Кристалбанк	1 Загальні документи Банку 5 Політики 7 Політика РМ

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Вимоги щодо належної організації та функціонування внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ та проведення первинного фінансового моніторингу, функціонування належної системи управління ризиками ВК/ФТ	5
3. Ризик-апетит Банку у сфері ПВК/ФТ	13
4. Вимоги щодо обсягу необхідних до розроблення та затвердження внутрішніх документів Банку з питань ПВК/ФТ	14
5. Вимоги до побудови трьох ліній захисту у сфері ПВК/ФТ, розподілу обов'язків і відповідальності між працівниками Банку, а також функціонування внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ	16
6. Вимоги щодо забезпечення проведення навчальних заходів з питань ПВК/ФТ	19
7. Заключні та прикінцеві положення	21

I. Загальні положення

1.1. Політика АТ «КРИСТАЛБАНК» з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі - Політика) розроблена з метою запобігання використанню АТ «КРИСТАЛБАНК» (далі - Банк) для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

1.2. Політика розроблена з урахуванням вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон про ПВК/ФТ), Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України №65 від 19.05.2020 (далі – Положення № 65), нормативно-правових актів Національного банку України, Міністерства фінансів України, прийнятих для виконання та відповідно до Закону про ПВК/ФТ, рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), Базельського комітету з банківського нагляду, результатів національної оцінки ризиків та ризик-профілю Банку, рекомендацій Національного банку України та типологічних досліджень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі - спеціально уповноважений орган, СУО).

1.3. Політика визначає загальні принципи Банку щодо дотримання вимог законодавства України з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – ПВК/ФТ).

1.4. Політика визначається та затверджується Наглядовою радою Банку (далі - Рада).

1.5. Політика доводиться до відома Правління Банку та працівника Банку відповідального за проведення фінансового моніторингу (далі - відповідальний працівник Банку) з метою формування чіткого розуміння очікувань Ради щодо:

1) належної організації та функціонування внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ та проведення первинного фінансового моніторингу, функціонування належної системи управління ризиками легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення (далі - ВК/ФТ);

2) ризик-апетиту Банку у сфері ПВК/ФТ (уключаючи за наявності встановлені заборони/обмеження щодо провадження окремих видів діяльності та/або залучення окремих типів клієнтів на обслуговування);

3) обсягу необхідних до розроблення та затвердження внутрішніх документів Банку з питань ПВК/ФТ;

4) вимог до побудови трьох ліній захисту у сфері ПВК/ФТ та розподілу обов'язків і відповідальності між працівниками Банку;

5) функціонування внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ;

6) забезпечення проведення навчальних заходів з питань ПВК/ФТ.

1.6. Терміни та поняття, які вживаються в Політиці, застосовуються в значеннях, визначених в Законі про ПВК/ФТ, Положенні № 65 та цій Політиці.

II. Вимоги щодо належної організації та функціонування внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ та проведення первинного фінансового моніторингу, функціонування належної системи управління ризиками ВК/ФТ

2.1. Банк забезпечує належну організацію внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ та проведення первинного фінансового моніторингу.

Метою належної організації внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ та проведення первинного фінансового моніторингу є:

- 1) виконання вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ;
- 2) можливість належним чином виявляти порогові та підозрілі фінансові операції (діяльність) та повідомляти про них спеціально уповноважений орган;
- 3) запобігання використанню послуг та продуктів Банку для проведення клієнтами фінансових операцій з метою ВК/ФТ.

2.2. Банк з метою належної організації внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ та проведення первинного фінансового моніторингу вживає, зокрема, таких заходів:

1) призначає відповідального працівника Банку згідно з вимогами законодавства України у сфері ПВК/ФТ на рівні керівництва Банку. Відповідальним працівником Банку є начальник Служби фінансового моніторингу;

2) створює окремий структурний підрозділ з ПВК/ФТ, який очолює відповідальний працівник Банку. В Банку створено Службу фінансового моніторингу;

3) забезпечує функціонування системи управління ризиками ВК/ФТ;

4) розробляє та затверджує внутрішні документи Банку з питань ПВК/ФТ в обсязі, необхідному для ефективного функціонування внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ та розуміння працівниками Банку своїх обов'язків та повноважень у сфері ПВК/ФТ;

5) забезпечує функціонування на постійній основі колегіального органу щодо розгляду проблемних та актуальних питань функціонування внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ, В Банку створено Комітет з питань фінансового моніторингу;

6) забезпечує достатні ресурси для функціонування внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ (у тому числі окремого структурного підрозділу з ПВК/ФТ);

7) забезпечує достатню інформованість та обізнаність Голови, членів Ради і Правління Банку щодо їхніх обов'язків у сфері ПВК/ФТ, а також щодо притаманних ризик-профілю Банку ризиків ВК/ФТ;

8) забезпечує інформування керівників Банку щодо важливості вимог законодавства України з питань ПВК/ФТ з метою забезпечення належної системи управління ризиками, необхідності вжиття дієвих заходів для ефективного запобігання використанню послуг Банку з метою ВК/ФТ та розуміння наслідків, на які наражається Банк у разі невиконання вимог законодавства України з питань ПВК/ФТ;

9) ефективно розподіляє функції з питань ПВК/ФТ між трьома лініями захисту, забезпечує належну обізнаність та виконання працівниками Банку, включно з працівниками бізнес-підрозділів, визначених їм обов'язків у сфері ПВК/ФТ, розуміння такими працівниками своєї відповідальності за невиконання обов'язків та/або бездіяльність;

10) запроваджує та постійно вдосконалює внутрішній контроль з питань ПВК/ФТ, зокрема забезпечує своєчасне виявлення внутрішнім аудитом проблемних питань та ознак неналежної системи управління ризиками ВК/ФТ;

11) вивчає нові продукти/послуги, включаючи нові канали продажу, використання або розроблення нових технологій для наявних або нових продуктів з метою належної оцінки притаманних їм ризиків ВК/ФТ та належного контролю за ризиками ВК/ФТ для наявних продуктів/послуг;

12) забезпечує здійснення на постійній основі проведення навчальних заходів для працівників Банку та, у разі наявності агентів Банку (їх працівників), з метою розуміння ними покладених на них обов'язків та порядку дій;

13) забезпечує перевірку наявності бездоганної ділової репутації в усіх працівників Банку, залучених до проведення первинного фінансового моніторингу (при прийомі працівника на роботу до Банку - до початку виконання таким працівником посадових обов'язків);

14) створює та забезпечує функціонування дієвої та своєчасної системи ескалації підозр та проблемних питань у сфері ПВК/ФТ та порядку їх розгляду, уключно з повідомленням інформації/фактів, що стосуються випадків порушення або можливого порушення законодавства України у сфері ПВК/ФТ, в порядку, передбаченому внутрішніми документами Банку;

15) запроваджує систему автоматизації (далі – СА), що забезпечує своєчасне та в повному обсязі виконання Банком обов'язків суб'єкта первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ) (зокрема виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, замороження активів, пов'язаних з тероризмом та/або його фінансуванням/розповсюдженням зброї масового знищення та/або його фінансуванням, унеможливлення здійснення операцій особами з переліку терористів);

16) забезпечує своєчасне виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, та належний інформаційний обмін з СУО;

17) розробляє та здійснює заходи з належної перевірки клієнта (далі – НПК) з метою розуміння суті діяльності клієнта, мети та очікуваного характеру ділових відносин з ним, що дає змогу Банку бути впевненим, що фінансові операції клієнта відповідають наявній в Банку інформації про нього, його бізнес, ризик-профіль, уключаючи у разі потреби джерела походження його коштів/статків, встановлення кінцевого бенефіціарного власника (далі – КБВ) для оперативного виявлення незвичайної поведінки та підозрілих фінансових операцій (діяльності);

18) належно документує дії працівників Банку та фіксує події, що стосуються виконання Банком обов'язків СПФМ;

19) зберігає всі документи, дані, інформацію (у тому числі відповідні звіти, розпорядження, файли), що стосуються виконання Банком обов'язків СПФМ, протягом строків, визначених законодавством України;

20) своєчасно та в повному обсязі надає на запити Національного банку України необхідні документи/інформацію/пояснення/аргументи, що належним чином підтверджують виконання Банком вимог законодавства України з питань ПВК/ФТ;

21) вживає заходів із постійного вдосконалення внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ.

2.3. Відповідальність за належну організацію внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ та проведення первинного фінансового моніторингу несе Голова Правління Банку, а також відповідальний працівник Банку.

2.4. В Банку утворений окремий комітет – Комітет з питань фінансового моніторингу (далі – Комітет), який забезпечує не рідше одного разу на квартал (не пізніше 20 числа місяця наступного за кварталом) розгляд таких питань у сфері ПВК/ФТ:

1) результатів моніторингу ділових відносин з клієнтами, за підсумками якого була виявлена підозріла діяльність клієнтів, та пропозицій щодо вжиття Банком необхідних заходів стосовно таких клієнтів з метою мінімізації ризиків ВК/ФТ;

2) питань, пов'язаних із пропозиціями щодо відмови у продовженні ділових відносин з клієнтами (у тому числі в разі встановлення клієнту неприйнятно високого рівня ризику);

3) проблемних питань, що виникають під час проведення заходів з НПК у Банку;

4) змін у законодавстві України з питань ПВК/ФТ та вжиття Банком необхідних заходів у зв'язку із такими змінами (зокрема оновлення внутрішніх документів Банку з питань ПВК/ФТ) із зазначенням строків вжиття таких заходів;

5) результатів оцінки нових банківських продуктів/послуг та притаманних їм ризиків ВК/ФТ;

6) проблемних питань щодо проведення навчальних заходів для працівників Банку, агентів Банку (їх працівників);

7) проблемних питань, пов'язаних зі встановленням ділових відносин з фізичними особами, які є політично значущими особами, членами їх сім'ї або особами, пов'язаними з політично значущими особами або іншими особами, кінцевий бенефіціарний власник яких є політично значущою особою, членом її сім'ї або особою, пов'язаною з політично значущою особою (далі - РЕР у однині, РЕРs у множині) та/або їх обслуговуванням;

8) інших питань щодо виконання Банком вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ, які потребують розгляду.

Повноваження Комітету, порядок формування та прийняття рішень визначаються в положенні про Комітет. Головою Комітету є Голова Правління Банку.

2.5. Відповідальний працівник Банку не рідше одного разу на рік (не пізніше 20 лютого року наступного за звітним) звітує Раді щодо:

- 1) результатів оцінки ризик-профілю Банку;
- 2) проблемних питань, пов'язаних із створенням належної організації внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ та проведенням первинного фінансового моніторингу;
- 3) проблемних питань, пов'язаних із забезпеченням належної системи управління ризиками ВК/ФТ.

2.6. Відповідальний працівник Банку повинен постійно підтримувати свій рівень знань з питань ПВК/ФТ на належному рівні, у тому числі шляхом проходження навчання у сфері ПВК/ФТ, а також підвищення кваліфікації в порядку та у строки, встановлені Законом про ПВК/ФТ.

2.7. Служба фінансового моніторингу з метою забезпечення таємниці фінансового моніторингу, а також іншої конфіденційної інформації у сфері ПВК/ФТ повинна розташовуватися в окремому (окремих) приміщенні (приміщеннях) та має функціонувати відповідно до положення про цей структурний підрозділ, що затверджується Радою відповідно до вимог внутрішніх документів Банку.

2.8. Підрозділ внутрішнього аудиту Банку на підставі ризик-орієнтованого підходу організовує та проводить відповідно до статті 8 Закону про ПВК/ФТ внутрішні перевірки щодо дотримання Банком вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ (у тому числі щодо достатності вжитих Банком заходів для забезпечення функціонування належної системи управління ризиками ВК/ФТ).

Підрозділ внутрішнього аудиту Банку під час проведення внутрішніх перевірок обов'язково аналізує питання достатності та ефективності запровадженої в Банку СА для виконання Банком обов'язків СПФМ.

2.9. Підрозділ внутрішнього аудиту Банку за результатами проведених ним внутрішніх перевірок готує звіти, висновки та пропозиції та здійснює контроль за усуненням виявлених порушень.

Не пізніше 15 робочих днів з дати затвердження Радою аудиторського звіту Служба фінансового моніторингу складає план заходів щодо усунення виявлених порушень законодавства України та/або недоліків у сфері ПВК/ФТ з метою мінімізації ризиків ВК/ФТ та недопущення порушень у майбутньому (далі - план зменшення ризиків).

Банк зобов'язаний вжити заходів з виконання плану зменшення ризиків у визначені у ньому строки.

На вимогу Національного банку України Банк зобов'язаний подати йому електронну версію плану зменшення ризиків із супровідним листом, підписаним кваліфікованим електронним підписом Голови Правління Банку.

Національний банк України має право надати пропозиції та зауваження до плану зменшення ризиків, які є обов'язковими для врахування та виконання Банком.

2.10. Банк зобов'язаний подати електронну версію аудиторських звітів, висновків та пропозицій із супровідним листом, підписаним кваліфікованим електронним підписом

Голови Правління Банку, до структурного підрозділу центрального апарату Національного банку України, до компетенції якого належать питання нагляду у сфері запобігання та протидії ВК/ФТ, не пізніше двадцятого робочого дня з дня їх затвердження із забезпеченням гарантованої їх доставки та конфіденційності.

2.11. Банк з урахуванням особливостей своєї діяльності (зокрема характеру й обсягів діяльності, видів послуг, що надаються, типів клієнтів, що обслуговуються, використання новітніх технологій) та притаманних своїй діяльності ризиків ВК/ФТ запроваджує відповідну систему автоматизації (СА).

Банк з метою виконання вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ використовує автоматизовану банківську систему Б2 (далі – АБС Б2).

2.12. СА використовується з метою забезпечення:

1) замороження активів, пов'язаних з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням;

2) ведення анкет клієнтів Банку в електронному вигляді;

3) ведення відповідних реєстрів повідомлень Банку;

4) ведення інформації про облік Банку як СПФМ;

5) своєчасного інформаційного обміну із СУО;

6) ведення протоколу роботи кожного з користувачів, захищеного від модифікації. У протоколі мають відображатися початок та завершення роботи кожного з користувачів із зазначенням часу з точністю до секунди;

7) наявності системи захисту інформації, що відповідає вимогам законодавства України у сфері захисту інформації;

8) наявності системи резервного копіювання та зберігання інформації;

9) постійного моніторингу фінансових операцій клієнтів для оперативного виявлення індикаторів підозрілості фінансових операцій;

10) постійного моніторингу ділових відносин з клієнтами з метою оперативного виявлення притаманних критеріїв ризику ВК/ФТ та необхідності актуалізації Банком даних про клієнтів;

11) оперативного інформування уповноважених працівників Банку про виявлені індикатори підозрілості фінансових операцій, критерії ризику ВК/ФТ та необхідність актуалізації Банком даних про клієнтів, визначення пріоритетності таких повідомлень, ураховуючи їх критичну важливість;

12) функціонування внутрішньобанківської процедури ескалації підозр працівниками Банку згідно із делегованими повноваженнями/обов'язками (у тому числі документування/фіксування фактів надсилання працівниками інформаційних повідомлень про підозри, прийняття рішень адресатами про подальшу ескалацію підозри або прийняття остаточного рішення щодо наявності/відсутності підозр);

13) документування всіх подій в СА з метою виконання вищезазначених вимог (з фіксацією дати, часу, суті події);

14) реалізацію інших вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ.

2.13. Реалізація Банком підпунктів 10-12 пункту 2.12 цієї Політики здійснюється в залежності від можливостей АБС Б2. У разі прийняття рішення про недоцільність автоматизації цих напрямів, Банк одночасно приймає рішення про використання альтернативних методів, за умови забезпечення належного виконання усіх вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ.

Таке рішення має бути належним чином задокументоване із зазначенням усіх обґрунтованих підстав та описом суті наявних альтернативних методів.

Банк зобов'язаний на запит Національного банку України надати таке рішення та забезпечити роз'яснення суті таких альтернативних методів (продемонструвати їх роботу за потреби).

2.14. Банк у своїй діяльності застосовує ризик-орієнтований підхід.

Ризик-орієнтований підхід застосовується Банком на безперервній основі та забезпечує виявлення, ідентифікацію, оцінку всіх наявних та потенційних ризиків ВК/ФТ, притаманних діяльності Банку (ризик-профілю Банку) та його клієнтам, а також передбачає своєчасне розроблення заходів з управління ризиками ВК/ФТ, їх мінімізацію.

Банк документує процес застосування ризик-орієнтованого підходу таким чином, щоб бути здатним продемонструвати: його суть (зокрема те, у чому полягає різниця в підходах); прийняті Банком рішення під час його застосування та обґрунтованість таких рішень; відповідність заходів здійснених під час застосування ризик-орієнтованого підходу вимогам законодавства України з питань ПВК/ФТ

Процес застосування Банком ризик-орієнтованого підходу, суть заходів із застосування ризик-орієнтованого підходу описаний у внутрішніх документах Банку з питань ПВК/ФТ, зокрема, в програмі управління ризиками ВК/ФТ.

2.15. Банк, застосовуючи ризик-орієнтований підхід, утримується від необґрунтованого застосування де-рискінгу. Зазначений підхід протирічить ризик-орієнтованому підходу та не сприяє фінансовій інклюзії.

2.16. Ризик-орієнтований підхід ґрунтується на двоетапній оцінці ризиків та включає в себе:

1) оцінку ризик-профілю Банку:

- виявлення та оцінку ризиків ВК/ФТ, притаманних діяльності Банку;
- аналіз наявних заходів з управління ризиками ВК/ФТ для їх зниження (мінімізації);
- визначення ризик-апетиту Банку у сфері ПВК/ФТ (прийнятного для Банку рівня ризику ВК/ФТ);

2) оцінку ризик-профілю клієнта:

- виявлення та оцінку первинного ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом;
- аналіз наявних заходів з управління ризиками ВК/ФТ для їх зниження (мінімізації) до прийнятного для Банку рівня ризику ВК/ФТ (в межах ризик-апетиту Банку у сфері ПВК/ФТ);
- оцінку залишкового ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом.

2.17. Банк здійснює оцінку власного ризик-профілю з урахуванням специфіки своєї діяльності й таких факторів:

- характеру та масштабу діяльності Банку;
- продуктів та послуг, що надаються Банком;
- видів клієнтів та їх ризик-профілю;
- географічного розташування Банку, географічного розташування держави реєстрації клієнтів або установ, через які Банк здійснює передавання (отримання) активів;
- каналів/способів надання (отримання) послуг;
- інших значущих факторів, пов'язаних з діяльністю Банку.

2.18. Банк, аналізуючи ризики ПВК/ФТ своїх продуктів та послуг, враховує особливості та можливості їх використання, зокрема:

1) цільове використання продукту та/або послуги:

- чи дають змогу продукти та/або послуги Банку маскувати незаконне походження коштів, переказувати кошти для фінансування терористичної діяльності, сприяти анонімності учасників фінансової операції (приховувати реальних кінцевих отримувачів тих чи інших продуктів та/або послуг);
- чи можуть вони використовуватись клієнтом від імені третіх осіб;
- чи можуть бути цікавими для компаній-оболонки;

2) особливі можливості використання продукту та/або послуги: чи дає змогу продукт та/або послуга клієнту Банку здійснювати операції з контрагентами/бізнес-сегментом, яким притаманні підвищені ризики у сфері ВК/ФТ;

3) цільовий сегмент для реалізації продукту та/або послуги: види клієнтів, які найбільше/найчастіше використовують той чи інший продукт та/або ту чи іншу послугу.

2.19. Аналізуючи канали/способи надання (отримання) своїх продуктів та/або послуг, Банк приділяє окрему увагу ризикам, притаманним новітнім технологіям (зокрема віддаленому встановленню ділових відносин із клієнтом), наявності агентів, використанню інформації інших СПФМ.

2.20. Банк ураховує географічні критерії ризику, приділяючи, зокрема, особливу увагу державам (територіям), що не виконують рекомендації FATF, або які мають стратегічні недоліки у сфері ПВК/ФТ (відповідно до заяв FATF), державам, що здійснюють збройну агресію проти України у значенні, наведеному в статті 1 Закону України «Про оборону України», наявності/відсутності військових конфліктів, терористичних груп та/або організацій на території держави (території).

Географічні критерії ризиків Банку мають також враховувати місцезнаходження самого Банку (його материнської установи, філій, представництв, дочірніх установ) та географію надання Банком своїх продуктів та/або послуг.

2.21. Банк під час визначення свого ризик-профілю ураховує також наявність і характер санкцій, які до нього застосовані.

2.22. Банк регулярно під час актуалізації свого ризик-профілю переглядає наявні в Банку заходи з управління ризиками щодо їх достатності й ефективності та розробляє додаткові заходи, якщо за результатами аналізу наявних заходів недостатньо для ефективного управління ризиками ВК/ФТ.

2.23. Критерії ризиків визначаються Банком самостійно з урахуванням критеріїв ризиків, установлених в Законі про ПВК/ФТ, в Положенні № 65, а також з урахуванням типологічних досліджень СУО, результатів національної оцінки ризиків, а також рекомендацій Національного банку України.

Банк визначає пріоритетність/значущість розроблених критеріїв ризику, враховуючи можливі наслідки/вплив таких ризиків, та встановлює їм відповідну питому вагу для здійснення подальшої оцінки рівня ризику.

2.24. Рада розглядає результати оцінки ризик-профілю Банку, затверджує відповідне рішення за результатами такого розгляду та доводить його до відома Правління Банку і відповідального працівника Банку для його подальшого виконання.

2.25. Банк ураховує результати оцінки ризик-профілю Банку під час розроблення критеріїв ризику для оцінки ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) із клієнтами та заходів з управління ризиками ВК/ФТ.

2.26. Банк здійснює оцінку ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) із клієнтами до встановлення ділових відносин із клієнтом/проведення фінансової операції без встановлення ділових відносин.

2.27. Банк за результатами здійснення оцінки ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) із клієнтом установлює рівень ризику, використовуючи скорингову ризик-модель, що враховує наявність притаманних клієнту, його діяльності (у тому числі тієї, що очікується на етапі встановлення ділових відносин із клієнтом) критеріїв ризику.

2.28. Шкала для класифікації рівнів ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин), що використовується у Банку, містить низький, середній, високий та неприйнятно високий (підкатегорія високого ризику, який є максимально високим ризиком, що не може бути прийнятий Банком) рівні ризику.

Банк запроваджує власну скорингову ризик-модель і самостійно визначає вхідні дані та інформаційні джерела для проведення оцінки ризиків, алгоритм (модель) проведення оцінки ризиків та шкалу визначення рівнів ризиків.

Банк, розробляючи критерії ризику з урахуванням свого ризик-апетиту у сфері ПВК/ФТ, визначає адекватні кількісні межі для тих критеріїв, які містять кількісні характеристики (зокрема «істотне збільшення», «великі обсяги», «регулярність»).

Банк розробляє алгоритми, що містять кількісні та/або якісні характеристики, які надають можливість виявити і встановити наявність відповідного критерію ризику, притаманного клієнту і діловим відносинам із ним (фінансовій операції без встановлення ділових відносин).

2.29. У Банку запроваджена багаторівнева система оцінки ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) із клієнтом, що передбачає визначення первинного рівня ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) із клієнтом та оцінку рівня ризику ділових відносин з клієнтом в процесі його обслуговування в Банку.

2.30. Банк постійно вживає заходів для підтримання в актуальному стані (уключно зі здійсненням переоцінки рівня ризику за потреби):

1) власного ризик-профілю - у разі зміни бізнес-моделі, впровадження нових продуктів або послуг, що істотно відрізняються від існуючих з огляду на притаманні їм ризику ВК/ФТ, але не рідше одного разу на рік;

2) ризик-профілю клієнта:

- під час здійснення заходів щодо актуалізації даних про клієнта;
- у разі виявлення нових притаманних діловим відносинам (фінансовим операціям без встановлення ділових відносин) із клієнтом критеріїв ризику - не пізніше п'ятнадцятого дня місяця, наступного за місяцем, у якому було виявлено новий критерій ризику.

2.31. Банк не рідше одного разу на квартал уживає заходів щодо виявлення критеріїв ризику, притаманних діловим відносинам (фінансовим операціям без встановлення ділових відносин) із клієнтом із використанням відповідних програмних модулів, аналізуючи інформацію, отриману за результатами здійснення НПК, та здійснені фінансові операції клієнта.

2.32. Банк документує перелік критеріїв ризику, притаманних конкретним діловим відносинам (фінансовій операції без встановлення ділових відносин) із клієнтом на відповідну дату, а також перелік заходів з управління ризиками ВК/ФТ, що вживалися Банком з метою зниження рівня первинного ризику до встановленого Банком залишкового ризику.

2.33. Заходи з управління ризиками ВК/ФТ, зокрема, включають:

1) чіткий розподіл обов'язків та відповідальності між працівниками Банку і постійний внутрішній контроль;

2) попередній аналіз нових продуктів/послуг Банку з метою виявлення притаманних їм потенційних ризиків ВК/ФТ;

3) застосування лімітів, інших інструментів, які обмежують використання окремої послуги/продукту;

4) упровадження диверсифікованого підходу з отримання дозволу на встановлення (продовження) ділових відносин (проведення разової фінансової операції на значну суму без встановлення ділових відносин) із клієнтом, застосовуючи ризик-орієнтований підхід (за принципом: вищий ризик - вищий за посадою уповноважений працівник Банку надає свій дозвіл, уключаючи керівників Банку);

5) отримання додаткового дозволу уповноваженого працівника Банку/керівника Банку на проведення окремих фінансових операцій із високим рівнем ризику в рамках встановлених ділових відносин;

6) упровадження автоматизованих модулів для моніторингу ділових відносин із клієнтом, що уможливають оперативне виявлення відповідних притаманних критеріїв ризику;

7) здійснення заходів належної перевірки клієнтів (включно з посиленнями за потреби) та застосування принципу «знай свого клієнта», включно з отриманням додаткової необхідної інформації для розуміння змісту діяльності клієнта та/або суті фінансової операції;

8) підвищення ступеня і характеру моніторингу ділових відносин із клієнтами високого рівня ризику;

9) регулярне та об'єктивне інформування керівництва Банку про виявлені ризики ВК/ФТ та заходи з управління такими ризиками;

10) забезпечення глибокого розуміння працівниками Банку своїх обов'язків у сфері ПВК/ФТ, у тому числі шляхом проведення навчальних заходів.

2.34. Банк організовує роботу таким чином, щоб не допускати жодної з ознак неналежної системи управління ризиками. Ознаками неналежної системи управління ризиками є:

1) неналежне здійснення комплексної оцінки/переоцінки ризиків ВК/ФТ Банку, включно з притаманними його діяльності (ризик-профілю Банку), документування їх результатів, заходів із моніторингу, контролю ризиків та підтримання ризик-профілю Банку в актуальному стані для мінімізації використання послуг Банку з метою ВК/ФТ;

2) нездійснення НПК, неналежне здійснення оцінки/переоцінки ризику ділових відносин (фінансових операцій без установлення ділових відносин) із клієнтами (ризик-профілів клієнтів), документування їх результатів, заходів із моніторингу, контролю ризиків та підтримання ризик-профілів клієнтів Банку в актуальному стані для мінімізації використання послуг Банку з метою ВК/ФТ;

3) неналежне застосування ризик-орієнтованого підходу, що полягає в неналежному розумінні Банком ризиків ВК/ФТ, на які наражає його клієнт, невжиття пропорційних виявленим ризикам ефективних заходів щодо їх мінімізації (СЗНП для клієнтів із низьким ризиком та ПЗНП для клієнтів із високим ризиком), відсутність диференційованої (багаторівневої) ризик-орієнтованої процедури погодження ділових відносин із клієнтами;

4) невжиття своєчасних та адекватних заходів щодо мінімізації виявлених ризиків ВК/ФТ до прийняттого рівня ризиків ВК/ФТ;

5) відсутність дієвих інструментів для запобігання/унеможливлення багаторазового, у великих обсягах проведення клієнтами фінансових операцій (діяльності), щодо яких є підозри у використанні Банку для ВК/ФТ чи вчинення іншого злочину, зокрема моніторингу ділових відносин із клієнтами та фінансових операцій клієнтів, що здійснюються у процесі таких ділових відносин;

6) відсутність ефективного внутрішнього контролю з питань фінансового моніторингу, несвоєчасне виявлення внутрішнім аудитом проблем та недоліків у внутрішньобанківській системі ПВК/ФТ та ознак неналежної системи управління ризиками ВК/ФТ;

7) відсутність ефективної системи ескалації підозр та проблемних питань у сфері ПВК/ФТ, що унеможливорює своєчасний та дієвий порядок їх розгляду, включно з повідомленням інформації/фактів, що стосуються випадків порушення або можливого порушення законодавства України у сфері ПВК/ФТ;

8) відсутність належної системи виявлення PERs, що призвело до невжиття належним чином Банком щодо них додаткових заходів, визначених законодавством України у сфері ПВК/ФТ;

9) відсутність належної системи виявлення КБВ клієнтів;

10) незабезпечення Банком належного документування дій працівників Банку та фіксації подій, пов'язаних із виконання Банком функцій СПФМ;

11) наявність фактів багаторазового, у великих обсягах проведення фінансових операцій, щодо яких є підозри у використанні Банку для ВК/ФТ чи вчинення іншого злочину, що стали наслідком невиконання заходів ПВК/ФТ.

III. Ризик-апетит Банку у сфері ПВК/ФТ

3.1. Банк на основі оцінки ризиків ВК/ФТ, притаманних його діяльності, визначає свій ризик-апетит (рівень прийнятного рівня ризику) у сфері ПВК/ФТ, ураховуючи:

1) ризики, які Банк готовий прийняти - відсутня необхідність щодо додаткових дій для посилення моніторингу/контролю;

2) ризики, які Банк може прийняти, але лише після вжиття заходів з управління такими ризиками (їх мінімізації) – є необхідність проведення посиленого моніторингу/контролю, визначення факторів, що мають негативний вплив на ризик та розробки заходів щодо його зменшення;

3) ризики, які є неприйнятними для Банку – є необхідність у здійсненні негайних рішень/дій щодо його зменшення.

3.2. Під час визначення ризик-апетиту у сфері ПВК/ФТ враховуються вимоги Декларації схильності до ризиків та структури ризик-апетиту АТ «КРИСТАЛБАНК», затвердженої рішенням Ради від 30.01.2020 р., протокол № 12.

3.3. Параметри ризик-апетиту можуть бути змінені за результатами розгляду звіту відповідального працівника Банку щодо результатів оцінки ризик-профілю Банку.

3.4. Банк вживає вичерпних заходів щодо уникнення ризиків у сфері ВК/ФТ. Банком щодо них встановлено нульову толерантність. У разі їх виникнення і виявлення в процесі моніторингу відповідальний працівник Банку повідомляє про це Правління Банку і, у разі необхідності Раду, та виносить рекомендації щодо заходів, які необхідно вжити для зменшення ризиків до прийнятного рівня ризику ВК/ФТ.

3.5. Ризиками ВК/ФТ, які є неприйнятними для Банку, є:

- обслуговування клієнтів (осіб), щодо яких Банк не може виконувати визначені Законом про ПВК/ФТ обов'язки або мінімізувати виявлені ризики, пов'язані з клієнтом або фінансовою операцією;
- обслуговування клієнтів (осіб), щодо яких наявні обґрунтовані підозри за результатами вивчення підозрілої діяльності клієнта, що така діяльність може бути фіктивною;
- обслуговування клієнтів (осіб), щодо яких у Банку за результатами вивчення діяльності клієнта є обґрунтовані підозри щодо здійснення ними операцій ВК/ФТ, інших злочинів;
- обслуговування клієнтів (осіб), щодо яких у Банку є підстави вважати, що вони є компаніями-оболонками;
- обслуговування клієнтів (осіб), які не надали на запит Банку необхідні для здійснення належної перевірки клієнта документи чи відомості;
- обслуговування клієнтів (осіб), щодо яких під здійснення належної перевірки встановлено факт подання клієнтом чи його представником недостовірної інформації або подання інформації з метою введення Банку в оману;
- обслуговування клієнтів, щодо яких неможливо здійснити ідентифікацію та/або верифікацію та/або встановити дані, що дають змогу встановити кінцевих бенефіціарних власників, або якщо у Банку виникає сумнів стосовно того, що особа виступає від власного імені;
- здійснення фінансових операцій, якщо здійснення ідентифікації особи, від імені або в інтересах якої проводиться фінансова операція, та встановлення її кінцевого бенефіціарного власника або вигодоодержувача (вигодонабувача) за фінансовою операцією є неможливим;
- встановлення/підтримання кореспондентських відносин з іншими банками або фінансовими установами, що являються банкам-оболонками та/або підтримують кореспондентські відносини з банками-оболонками;

- обслуговування осіб та/або організацій, яких включено до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції (далі - перелік осіб);
- обслуговування осіб та/або організацій, які діють від імені та за дорученням осіб та/або організацій, яких включено до переліку осіб;
- обслуговування осіб та/або організацій, якими прямо або опосередковано володіють чи кінцевими бенефіціарними власниками яких є особи та/або організації, яких включено до переліку осіб.

3.6. Ризиками ВК/ФТ, які Банк може прийняти, але лише після вжиття заходів з управління такими ризиками (їх мінімізації), є ризики які є керовані Банком.

Умови за яких працівники Банку зобов'язані вживати заходів щодо управління ризиками (зменшення до мінімального рівня) визначаються у внутрішніх документах Банку за поданням відповідального працівника Банку. Такі умови передбачають наявність лімітів/відповідних обставин, після настання яких дії відносно клієнта мають погоджуватися зі Службою фінансового моніторингу (зокрема, встановлення ділових відносин/відкриття рахунку/проведення операцій без відкриття рахунку та/або здійснення операцій, що містять певні ознаки та/або здійснюються на суму більше визначеної).

У разі необхідності, відповідальний працівник Банку виступає з ініціативою щодо внесення змін до внутрішніх документів Банку та встановлення заборон/обмежень, зокрема, щодо окремих видів діяльності та/або залучення окремих типів клієнтів на обслуговування.

3.7. Ризики ВК/ФТ, які Банк готовий прийняти, відсутні.

IV. Вимоги щодо обсягу необхідних до розроблення та затвердження внутрішніх документів Банку з питань ПВК/ФТ

4.1. Банк, дотримуючись цієї Політики, розробляє та затверджує внутрішні документи з метою виконання вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ, які повинні містити дієві ризик-орієнтовані процедури, порядки, достатні для належної організації та функціонування внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ та проведення первинного фінансового моніторингу, функціонування належної системи управління ризиками ВК/ФТ.

4.2. Внутрішні документи Банку з питань ПВК/ФТ розробляються Банком з урахуванням вимог законів України, що регулюють питання ПВК/ФТ, Положення № 65, нормативно-правових актів Національного банку України, Міністерства фінансів України, рекомендацій FATF, Базельського комітету з банківського нагляду, результатів національної оцінки ризиків та ризик-профілю Банку, рекомендацій Національного банку України та типологічних досліджень СУО.

4.3. Основними принципами розроблення та реалізації внутрішніх документів Банку з питань ПВК/ФТ є:

1) належна організація та функціонування внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ та проведення первинного фінансового моніторингу, функціонування належної системи управління ризиками ВК/ФТ, забезпечення функціонування ефективної внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ;

2) запровадження ризик-орієнтованого підходу під час здійснення процедур з ПВК/ФТ;

3) виконання Банком усіх вимог, визначених законодавством України у сфері ПВК/ФТ;

4) урахування всіх видів та напрямів діяльності Банку;

5) запровадження культури ПВК/ФТ у Банку та забезпечення безпосередньої участі кожного працівника (у межах його компетенції) у процесі реалізації процедур ПВК/ФТ;

6) чіткий розподіл обов'язків та повноважень між Радою, Головою Правління Банку, членами Правління Банку, відповідальним працівником Банку, іншими працівниками та структурними підрозділами Банку з метою недопущення в роботі Банку порушень законодавства України у сфері ПВК/ФТ;

7) наявність належного внутрішнього контролю (за різними видами послуг/продуктів, типами клієнтів, рівнем ризиків клієнтів, сумою фінансових операцій) та визначення працівників Банку, які приймають рішення на різних етапах контролю відповідно до їхніх функціональних обов'язків, забезпечуючи принцип «вища посада - більші повноваження та відповідальність»;

8) встановлення детального та максимально зрозумілого працівникам Банку порядку дій під час здійснення ними процедур ПВК/ФТ;

9) забезпечення таємниці фінансового моніторингу та конфіденційності інформації про інформаційний обмін з СУО, у тому числі факт передавання відомостей про фінансову операцію клієнта СУО;

10) забезпечення конфіденційності інформації про внутрішні документи Банку з питань ПВК/ФТ;

11) забезпечення конфіденційності інформації про клієнтів, їхні рахунки і фінансові операції, а також інших відомостей, що становлять банківську таємницю;

12) запобігання залученню працівників Банку до ВК/ФТ.

4.4. Внутрішні документи Банку з питань ПВК/ФТ мають містити:

1) визначення підрозділу(ів) Банку та/або працівників Банку, відповідальних за здійснення заходів з НПК, та розподіл обов'язків між ними;

2) порядок дій, який забезпечує здійснення всіх заходів з НПК (зокрема заходів з ідентифікації та верифікації, встановлення КБВ, моніторингу ділових відносин та фінансових операцій, актуалізації даних про клієнта);

3) порядок виявлення PERs та порядок вжиття щодо них необхідних додаткових заходів;

4) порядок здійснення оцінки/переоцінки ризик-профілю Банку та ризик-профілю клієнтів і вжиття заходів з метою мінімізації ризиків ВК/ФТ;

5) порядок виявлення критеріїв ризику ВК/ФТ та індикаторів підозрілості фінансових операцій;

6) порядок вжиття необхідних додаткових заходів щодо встановлення кореспондентських відносин з іноземною фінансовою установою;

7) порядок ведення електронної анкети, що забезпечить своєчасність, повноту та достовірність унесеної до електронної анкети клієнта інформації;

8) порядок дій стосовно відмови Банку від встановлення (підтримання) ділових відносин / відкриття рахунку (обслуговування), у тому числі шляхом розірвання ділових відносин, закриття рахунку / відмови від проведення фінансової операції у випадках, передбачених Законом про ПВК/ФТ;

9) порядок виявлення Банком розбіжностей між відомостями про КБВ, які містяться в ЄДР, та інформацією, отриманою Банком у результаті здійснення НПК;

10) порядок використання інструменту покладання (у разі прийняття Банком рішення використовувати цей інструмент);

11) порядок використання Банком агентів, проведення навчальних заходів для них (їх працівників) та здійснення контролю за їхньою діяльністю (у разі прийняття Банком рішення залучати агентів);

12) порядок внесення відповідної інформації до реєстрів повідомлень;

13) порядок використання СА;

14) порядок здійснення інформаційного обміну з СУО та виконання відповідних рішень/доручень СУО;

15) порядок замороження активів, пов'язаних із тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням;

16) порядок зупинення Банком операцій у випадках, визначених Законом про ПВК/ФТ;

17) порядок супроводження Банком переказів коштів відповідною інформацією згідно з вимогами, визначеними у статті 14 Закону про ПВК/ФТ;

18) порядок контролю відповідних лімітів у разі використання Банком спрощених методів ідентифікації та верифікації клієнта (представника клієнта);

19) порядок забезпечення таємниці фінансового моніторингу, конфіденційності іншої інформації;

20) порядок інформування СБУ у випадках, визначених законодавством України у сфері ПВК/ФТ;

21) порядок проведення навчальних заходів для працівників Банку;

22) порядок ознайомлення працівників Банку з внутрішніми документами Банку з питань ПВК/ФТ;

23) порядок зберігання всіх документів / інформації щодо виконання Банком вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ.

4.5. Банк забезпечує актуальність внутрішніх документів Банку з питань ПВК/ФТ, ураховуючи зміни до законодавства України у сфері ПВК/ФТ та події, що можуть вплинути на ризики ВК/ФТ Банку.

Банк оновлює внутрішні документи Банку з питань ПВК/ФТ на постійній основі, але не пізніше трьох місяців із дня набрання чинності змінами до законодавства України з питань ПВК/ФТ та/або встановлення Банком подій, що можуть вплинути на ризики ВК/ФТ.

4.6. Банк самостійно визначає та документує порядок віднесення внутрішніх документів з питань ПВК/ФТ до документів з обмеженим доступом та порядок доступу до них працівників Банку і третіх осіб.

4.7. Банк забезпечує ознайомлення із внутрішніми документами Банку з питань ПВК/ФТ працівників Банку (залежно від їхніх посадових обов'язків) під підпис або за допомогою електронних засобів у разі:

1) приймання працівника на роботу до Банку - до початку виконання таким працівником посадових обов'язків;

2) затвердження, унесення змін до внутрішніх документів Банку з питань ПВК/ФТ - не пізніше 20 робочих днів з дня затвердження, унесення змін.

4.8. Внутрішні документи Банку з питань ПВК/ФТ (крім цієї Політики) затверджуються Правлінням Банку в порядку, визначеному установчими документами Банку, за поданням відповідального працівника Банку.

V. Вимоги до побудови трьох ліній захисту у сфері ПВК/ФТ, розподілу обов'язків і відповідальності між працівниками Банку, а також функціонування внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ

5.1. Банк застосовує систему внутрішнього контролю у сфері ПВК/ФТ, що ґрунтується на розподілі обов'язків між підрозділами Банку, крім функцій, які віднесено до виключної компетенції Ради/Правління/Комітетів Банку відповідно до положень законодавства України, нормативно-правових актів Національного банку України.

Цей розподіл базується на застосуванні моделі трьох ліній захисту, а саме:

1) перша лінія захисту - на рівні бізнес-підрозділів та підрозділів підтримки діяльності Банку. Ці підрозділи здійснюють проведення та відображення операцій, приймають ризики в процесі своєї діяльності та несуть відповідальність за поточне управління цими ризиками ВК/ФТ. Підрозділи першої лінії реалізують свої повноваження в межах, визначених положеннями про підрозділи, посадовими інструкціями;

2) друга лінія захисту - на рівні підрозділу з управління ризиками, підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс) та Служба фінансового моніторингу. Ці підрозділи забезпечують впевненість керівників Банку, що впроваджені першою лінією захисту заходи з контролю та управління ризиками були розроблені та функціонують належним чином. Контрольні функції за виконанням підрозділами першої лінії захисту відповідних заходів здійснює Служба фінансового моніторингу;

3) третя лінія захисту - на рівні підрозділу внутрішнього аудиту, який здійснює незалежну оцінку ефективності діяльності першої та другої ліній захисту та загальну оцінку ефективності системи внутрішнього контролю.

5.2. Банк визначає у внутрішньобанківських документах процедури та заходи з контролю, які застосовуються підрозділами кожної з трьох ліній захисту.

5.3. Система внутрішнього контролю Банку з питань ПВК/ФТ складається з таких компонентів: контрольного середовища ПВК/ФТ, управління ризиками ПВК/ФТ, притаманними діяльності Банку, контрольної діяльності в Банку з питань ПВК/ФТ, контролю за інформаційними потоками та комунікаціями Банку з питань ПВК/ФТ, моніторингу ефективності системи внутрішнього контролю Банку з питань ПВК/ФТ.

5.4. Банк створює комплексну, ефективну та адекватну систему внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ з дотриманням таких принципів:

- 1) усебічності та комплексності;
- 2) ефективності;
- 3) адекватності;
- 4) обачності;
- 5) ризик-орієнтованості;
- 6) інтегрованості;
- 7) завчасності;
- 8) незалежності;
- 9) безперервності;
- 10) конфіденційності.

5.5. Принцип усебічності та комплексності передбачає, що Банк упровадив у свою діяльність кожен з п'яти компонентів системи внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ та забезпечує їх виконання у взаємоінтегрований спосіб, тобто результати виконання такого компонента використовуються під час виконання інших компонентів системи внутрішнього контролю; процедури з внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ (далі - процедури контролю) вбудовані в процеси Банку на всіх організаційних рівнях.

5.6. Принцип ефективності встановлює, що заходи з внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ (далі - заходи з контролю), що здійснюються в Банку, є дієвими та забезпечують досягнення Банком визначених цілей діяльності та обґрунтовану упевненість у тому, що:

- 1) здійснювані Банком операції є ефективними та відображені коректно в інформаційних системах/системах обліку Банку;
- 2) фінансова, статистична, управлінська та інша звітність з питань ПВК/ФТ є достовірною;
- 3) Банк дотримується вимог законодавства України з питань ПВК/ФТ, нормативно-правових актів Національного банку України, внутрішньобанківських документів;
- 4) працівники Банку володіють необхідною інформацією щодо компонентів системи внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ та забезпечують виконання цих компонентів у межах компетенції та повноважень, визначених посадовими інструкціями;
- 5) Банк забезпечує виявлення та оцінку недоліків системи внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ та вживає своєчасних, адекватних та достатніх коригуючих заходів з метою виправлення таких недоліків.

5.7. Принцип адекватності передбачає, що система внутрішнього контролю Банку з питань ПВК/ФТ відповідає особливостям його діяльності, включаючи розмір, бізнес-модель, масштаб діяльності, види, складність операцій, профіль ризику Банку.

5.8. Принцип обачності встановлює, що Банк забезпечує достатню впевненість керівників Банку щодо досягнення Банком цілей його діяльності з питань ПВК/ФТ, виходячи з консервативних припущень та беручи до уваги певну вірогідність помилкових суджень чи рішень керівників та/або працівників Банку.

5.9. Принцип ризик-орієнтованості передбачає, що Банк забезпечує організацію та функціонування системи внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ, ґрунтуючись на ризик-

орієнтованому підході, що передбачає застосування більш поглиблених та частіших заходів з контролю до тих сфер діяльності Банку, яким притаманні більші ризики.

5.10. Принцип інтегрованості встановлює, що процедури контролю з питань ПВК/ФТ є складовою частиною всіх процесів діяльності та корпоративного управління Банком.

5.11. Принцип завчасності передбачає, що система внутрішнього контролю Банку з питань ПВК/ФТ спроможна забезпечувати виявлення потенційно можливих загроз негативного впливу на діяльність Банку раніше, ніж такі загрози фактично виникнуть.

5.12. Принцип незалежності встановлює, що Банк уникає обставин, що можуть становити загрозу для неупередженого виконання суб'єктами його системи внутрішнього контролю своїх функцій з питань ПВК/ФТ.

5.13. Принцип безперервності передбачає, що здійснення Банком діяльності з внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ дає змогу на постійній основі та своєчасно попереджати, виявляти та усувати недоліки системи внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ.

5.14. Принцип конфіденційності встановлює, що Банк не допускає розголошення інформації з питань ПВК/ФТ особам, у яких відсутні повноваження щодо її отримання.

5.15. Банк визначає порядок та процедури:

1) вертикальної взаємодії, що застосовуються під час здійснення внутрішнього контролю між підрозділами різних ліній захисту;

2) горизонтальної взаємодії, що застосовуються в разі здійснення внутрішнього контролю в межах одного підрозділу та/або між підрозділами однієї лінії захисту.

5.16. Банк упроваджує процедури контролю з питань ПВК/ФТ:

1) організаційно шляхом:

розподілу в межах організаційної структури Банку повноважень, обов'язків та відповідальності щодо здійснення внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ між підрозділами, між керівниками та між працівниками Банку. Підпорядкованість, обов'язки, права та відповідальність працівників визначаються в посадових інструкціях;

упровадження необхідних контрольних процедур, обмежень, що забезпечують ефективне функціонування системи внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ;

опису в положеннях про підрозділи контрольних функцій, що здійснюються кожним з них з питань ПВК/ФТ;

проведення регулярного оцінювання ризиків Банку з питань ПВК/ФТ та заходів з контролю Банку;

забезпечення інформаційної безпеки та організації належного обміну інформацією з питань ПВК/ФТ;

проведення моніторингу ефективності системи внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ, уключаючи оцінку її ефективності шляхом проведення перевірок підрозділом внутрішнього аудиту;

2) методологічно шляхом опису системи внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ у внутрішньобанківських документах, уключаючи періодичність та строки виконання заходів з контролю, посадових осіб, на яких покладається контроль;

3) технологічно шляхом автоматизації процедур контролю з питань ПВК/ФТ в інформаційних системах Банку з урахуванням судження Банку щодо економічної доцільності автоматизації таких процедур.

5.17. Банк забезпечує наявність належного внутрішнього контролю у сфері ПВК/ФТ, у тому числі, за різними видами послуг/продуктів, типами клієнтів, рівнем ризиків клієнтів, сумою фінансових операцій та визначення працівників Банку, які приймають рішення на різних етапах контролю відповідно до їхніх функціональних обов'язків, забезпечуючи принцип «вища посада - більші повноваження та відповідальність».

5.18. Банк з метою здійснення внутрішнього контролю періодично проводить подальший моніторинг фінансових операцій у порядку, установленому у внутрішніх

документах Банку з питань ПВК/ФТ, з метою виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, але з певних причин не були своєчасно ним виявлені.

VI. Вимоги щодо забезпечення проведення навчальних заходів з питань ПВК/ФТ

6.1. Відповідальний працівник Банку, а також інші працівники Банку, що задіяні у внутрішньобанківській системі ПВК/ФТ, повинні постійно підтримувати свій рівень знань з питань ПВК/ФТ на належному рівні, у тому числі шляхом проходження навчання у сфері ПВК/ФТ та/або самоосвіти, а також підвищення кваліфікації в порядку та у строки, встановлені Законом про ПВК/ФТ та внутрішніми документами Банку з питань ПВК/ФТ.

6.2. Відповідальний працівник Банку має пройти навчання у сфері ПВК/ФТ протягом трьох місяців з дня його призначення, а також проходити підвищення кваліфікації шляхом проходження навчання не менше одного разу на три роки на базі відповідного навчального закладу, що належить до сфери управління спеціально уповноваженого органу.

6.3. У Банку розробляються внутрішні документи з питань ПВК/ФТ, які визначають порядок проведення навчальних заходів для працівників Банку. У внутрішніх документах з питань ПВК/ФТ визначаються відповідні структурні підрозділи Банку, працівники яких мають проходити навчання з питань ПВК/ФТ.

6.4. Під час розроблення змісту навчальних заходів враховується специфіка посадових обов'язків працівників, їх повноваження та відповідальність, а також рівень знань та кваліфікація, необхідні для таких працівників, з метою належного ними виконання своїх обов'язків у сфері ПВК/ФТ. Результатом проведеного навчання має бути розуміння працівниками очікувань Банку та своїх обов'язків/ролі у сфері ПВК/ФТ.

6.5. Банк щорічно розробляє план проведення навчальних заходів з питань ПВК/ФТ, який має містити:

1) заплановані внутрішньобанківські навчальні заходи (розроблені та проведені за рахунок внутрішніх кадрових ресурсів Банку та/або із залученням зовнішніх лекторів/викладачів);

2) заплановані зовнішні навчальні заходи (відвідування працівниками Банку зовнішніх навчальних заходів/проходження відповідних сертифікацій у сфері ПВК/ФТ);

3) ознайомлення працівників Банку з вимогами внутрішніх документів Банку з питань ПВК/ФТ до початку виконання ними посадових обов'язків (у тому числі, у разі суттєвої їх зміни) та в разі внесення змін до внутрішніх документів Банку з питань ПВК/ФТ.

План проведення навчальних заходів з питань ПВК/ФТ затверджується Головою Правління Банку.

6.6. Внутрішньобанківські навчальні заходи мають включати принаймні наступне:

1) вимоги законодавства та внутрішніх документів Банку з питань ПВК/ФТ;

2) відповідальність, що передбачена законодавством за порушення вимог законодавства з питань ПВК/ФТ;

3) найвищі зони ризику Банку за результатами оцінки ризик-профілю Банку;

4) приклади порушень Банками, іншими особами відповідних санкцій;

5) наявні в Банку процедури ескалації/інформування (зокрема щодо своїх підозр, можливих порушень, виявлених індикаторів підозрілості фінансових операцій, критеріїв ризику, інших проблемних з питань ПВК/ФТ);

6) практичні аспекти роботи з наявними в Банку програмними модулями з метою виконання вимог законодавства та внутрішніх документів Банку з питань ПВК/ФТ.

6.7. Після проходження працівниками Банку відповідного навчання забезпечується тестування рівня отриманих працівниками знань, та забезпечується проходження повторного навчання тими працівниками, які за результатами тестування отримали незадовільні результати.

6.8. Факти проведення відповідних навчальних заходів мають документуватися, зокрема, з вказанням такої інформації:

- 1) вид навчального заходу та назву навчального курсу;
- 2) прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові, посаду особи, яка пройшла навчання;
- 3) прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові, посаду особи, яка провела навчання (у разі проведення внутрішньо банківського навчального заходу, крім електронних курсів);
- 4) місце проведення навчання (у разі відвідування зовнішнього навчального заходу);
- 5) дані особи, яка проводила зовнішнє навчання;
- 6) дата проведення навчання;
- 7) результати тестування та/або копія сертифіката (за наявності).

План проведення навчальних заходів з питань ПВК/ФТ, а також інформація, зазначена у цьому пункті, зберігаються Банком не менше п'яти років з часу проведення відповідного навчального заходу.

6.9. Зміст навчальних заходів має періодично актуалізуватись із урахуванням змін у внутрішніх документах Банку з питань ПВК/ФТ, внутрішніх процесах та процедурах, результатів оцінки ризик-профілю Банку.

6.10. Банк забезпечує можливість отримання працівниками Банку відповідних роз'яснень та відповідей на питання, що стосуються виконання ними обов'язків у сфері ПВК/ФТ.

6.11. Значна увага має приділятися навчанню відповідального працівника Банку, працівників підрозділу фінансового моніторингу та працівників підрозділу внутрішнього аудиту з метою підтримання їх належного рівня знань та кваліфікації у сфері ПВК/ФТ.

6.12. Навчальні програми Банку мають уключати проведення навчання не рідше одного разу на рік для керівників Банку, працівників підрозділу внутрішнього аудиту з метою розуміння міжнародних стандартів з ПВК/ФТ та трендів у сфері ПВК/ФТ.

6.13. У разі прийняття рішення залучати агентів Банк розробляє внутрішні документи з питань ПВК/ФТ, які мають передбачати проведення навчальних заходів для агентів (їх працівників) та здійснення контролю за їхньою діяльністю.

6.14. У разі укладення договорів з агентами щодо здійснення ними ідентифікації та верифікації клієнтів (представників клієнтів), Банк постійно забезпечує проведення навчальних заходів для агентів (їх працівників) з метою підтримання належного рівня їх знань щодо вимог до процедури ідентифікації та верифікації клієнтів (представників клієнтів) Банку відповідно до внутрішніх документів Банку з питань ПВК/ФТ. Банк забезпечує документування факту проведення навчальних заходів, їх змісту та переліку агентів (їх працівників), які пройшли відповідне навчання.

6.15. Проведення навчальних заходів для працівників Банку здійснюється на постійній основі з метою розуміння ними покладених на них обов'язків та порядку дій.

6.16. У разі прийняття рішення щодо використання відеоверифікації, Банк забезпечує проходження уповноваженими працівниками Банку до початку виконання ними посадових обов'язків, пов'язаних із забезпеченням процесу відеоверифікації, відповідного навчання та отримання належної підготовки для проведення відеоверифікації.

6.17. Під час здійснення навчальних заходів щодо РЕР особлива увага приділяється поняттю джерел статків (багатства), щоб запобігати випадкам виникнення в працівників Банку хибного припущення, що сам по собі статус РЕР є раціональним та логічним поясненням наявності значних статків (багатства) у такої особи через наявність у неї доступу до значних коштів (активів) у зв'язку з виконанням публічних функцій.

6.18. У разі залучення працівників Банку до здійснення аналізу фінансових операцій (у тому числі тих, що були виявлені за допомогою автоматизованих модулів) із делегуванням їм відповідних функціональних обов'язків та прав, забезпечується проведення для них навчальних заходів таким чином, щоб такі працівники були здатні виявляти незвичну та підозрілу діяльність клієнтів.

VII. Заклучні та прикінцеві положення

7.1. Ця Політика набуває чинності з наступного робочого дня після дати її затвердження Радою.

7.2. Зміни та доповнення до Політики затверджуються рішенням Ради та оформлюються змінами до даної Політики або шляхом викладення Політики у новій редакції.

7.3. У разі невідповідності будь-якої частини Політики чинному законодавству України, зокрема, нормативно-правовим актам Національного банку України, у тому числі у зв'язку з прийняттям нових актів законодавства України або нормативно-правових актів Національного банку України, ця Політика буде діяти лише в тій частині, яка не суперечитиме чинному законодавству України.

7.4. Політика є внутрішнім документом Банку та є обов'язковою до виконання всіма працівниками Банку в межах їх посадових обов'язків.

7.5. Відповідальність за підтримку цієї Політики в актуальному стані покладається на Службу фінансового моніторингу.

Прочитано, пронумеровано, підписано /

Голова Наглядової ради
АТ «КРИСТАЛБАНК»

Олег В. Короткий